

ĐỀ bài

Buy-phông, nhà văn Pháp nổi tiếng, có viết: “Phông cách chính là người”. Anh (chị) hiểu ý kiến trên như thế nào?

Bài làm

“Văn chương không cần đến những người thợ khéo tay chỉ làm theo một vài kiểu mẫu... Văn chương chỉ dung nạp những ai biết đào sâu suy nghĩ, khơi những nguồn chưa ai khơi và sáng tạo những gì chưa có”, với nhà văn Nam Cao, ông đòi hỏi ở mỗi người cầm bút một sự sáng tạo riêng cho mình, để lại cho văn học những gì là của riêng mình. Nhà văn Pháp Buy-phông thì quan niệm “Phong cách chính là người”. Quan niệm này phải chăng xuất phát từ mối quan hệ giữa nhà văn với những điều thuộc về riêng nhà văn đó?

Trong câu nói của Buy-phông, “Phong cách” là những nét độc đáo của riêng mỗi nhà văn thể hiện trong văn học. Đó là “những nguồn chưa ai khơi” nhưng nhà văn đó đã khơi tìm và hưởng được sự ngọt mát của nó. Cần hiểu rằng, phong cách của nhà văn được thể hiện trên cả hai phương diện: nội dung và nghệ thuật.

Trong nội dung, phong cách nhà văn in đậm trong quan niệm về cuộc sống con người, việc lựa chọn đề tài, xây dựng chủ đề, cách lí giải vấn đề về cuộc sống con người... Có thể thấy rõ điều này ở nhiều nhà văn như Nguyễn Tuân, Nam Cao, Hồ Chí Minh... Nguyễn Tuân thường nhìn mọi sự vật, sự việc dưới góc độ của sự tài hoa. Trước Cách mạng tháng Tám năm 1945, nhà văn tìm thấy sự tài hoa của những nhà Nho hết thời trong những thú chơi tao nhã của họ: thả thơ, uống trà, ngâm vịnh... Sau Cách mạng, nhà văn lại say mê với sự tài hoa của những con người Việt Nam trong lao động, sản xuất... Nam Cao lại khác. Trước Cách mạng, ông đau đầu với đề tài về những người nông dân Việt Nam nô lệ bị tha hóa về tinh thần, nhân phẩm hay những nhà trí thức Việt Nam quần quai trong nỗi đau vì bị “áo com ghi sát đất”...

Về nghệ thuật, phong cách nhà văn cũng được thể hiện đa dạng ở nhiều phương diện: phương thức biểu hiện, lựa chọn thủ pháp nghệ thuật, cách tổ chức kết cấu, tổ chức ngôn ngữ... Điều này cũng rất dễ nhận biết đặc biệt ở những tác giả lớn. Nhà thơ Tô Hữu thường chọn thể thơ lục bát, giọng điệu tâm tình ngọt ngào để thể hiện tình cảm tha thiết, chân thành của nhân vật trữ tình. Nhà văn Nam Cao lại rất dễ “bị” nhận ra bởi lối kể chuyện đảo trình tự tuyến tính hiện đại hay cách liên kết đoạn văn rất tài tình...

Mỗi nhà văn lại có những ý tưởng độc đáo khác nhau trong cách thể hiện tác phẩm của mình. Và với độc giả, khi đọc một truyện ngắn, thường thức một bài thơ... không gì thích thú là việc phát hiện ra những nét đặc sắc về phong cách của các tác giả. Những nhà văn, nhà thơ có tài năng thực sự mới có thể định hình phong cách riêng của mình. Và giữa phong cách của mỗi tác giả lại có mối quan hệ chặt chẽ tới bản thân cá tính mỗi nhà văn. Trong văn học, phong cách được thể hiện sinh động như một thực thể bộc lộ những quan niệm cá nhân về văn học. Trong truyện ngắn của mình, Nam Cao luôn có vẻ khách quan, hờ hững với nhân vật. Ông gọi họ là “y”, là “thị”, miêu tả

họ với những hình hài xấu xí, thậm chí là ghê rợn (đặc biệt là những người nông dân). Nhưng đằng sau những trang văn tưởng như lạnh lùng, khinh thị ấy là tấm lòng đồng cảm thấu suốt là tình thương đến nhói buốt của một tấm lòng đồng ái, đồng chung. Ngoài đời, con người Nam Cao cũng có dáng vẻ giống như giọng điệu văn chương của ông trong truyện ngắn. Nhắc đến Nam Cao, những người bạn văn nhớ đến một dáng vẻ trầm lặng, ít nói, nhưng thực chất, ẩn đằng sau dáng vẻ phẳng lặng, im ắng ấy là một tinh thần sôi nổi, quyết liệt. Chỉ có những tính cách mạnh mẽ mới có thể phát biểu thế này: “Sống đã rồi hãy viết”!

Phong cách của nhà văn in đậm lên từng trang viết. Đến lượt mình, phong cách văn học của mỗi tác giả lại in sâu vào lòng người đọc tạo nên mối đồng cảm sâu sắc giữa những nhà văn, nhà thơ và những độc giả chân thành.

Đưa ra một nhận định đúng đắn, Buy-phông định hướng cho những nhà văn hay những người ôm mộng văn chương phải biết định hình cho mình một phong cách riêng nổi bật. Đó phải là phong cách của riêng anh để người đọc nhận ra đó là anh chứ không phải là người khác. Đến lượt mình, mỗi độc giả cần là một người đọc thông minh biết tìm tòi, suy nghĩ phát hiện nét phong cách riêng của mỗi nhà văn.